

Miljöprogram

för Malmö stad 2009 – 2020 (remissversion juni 2009)

PROVISORISK
ILLUSTRATION

Malmö stad

Vi antar utmaningen: 2020 är Malmö världsbäst på hållbar stadsutveckling

Malmö har bakom sig mer än ett årtionde av stora och framsynta satsningar på klimat- och miljöområdet. Framför oss ligger utmaningen att integrera de positiva erfarenheterna i det dagliga arbetet samtidigt som vi fortsätter att söka nya sätt att ta oss an de problem och möjligheter vi står inför.

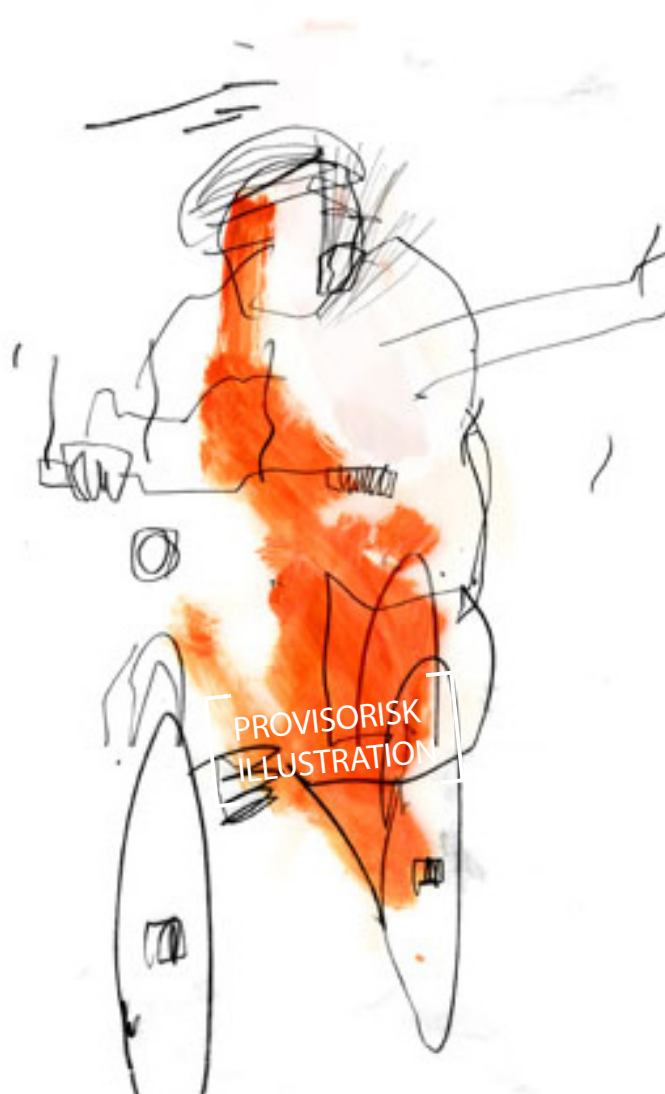
Ett framgångsrikt miljöarbete avvaktar inte de perfekta lösningarna, utan måste präglas av experimentlusta och en mångfald av arbetsmetoder. Varje del av vår verksamhet måste hitta sitt sätt att arbeta mot de mål som miljöprogrammet ställer. Vi välkomnar även initiativ från medborgare och näringsliv. Vårt kreativa utvecklingsarbete gör Malmö till en god livsmiljö för människor och företag. Vi kommer att visa att ett framsynt miljöarbete är lönsamt inte bara ur ekologisk synvinkel utan även ur ekonomisk och socialt hänseende.

Vi har som mål att göra hållbarhet verkligt för alla malmöbor. Detta arbete måste ta utgångspunkt i hur socioekonomiska skillnader påverkar miljöarbetet. Grönytor, luftkvalitet, bullerstörningar varierar över staden. Urbana kvaliteter som täthet och mångfald bjuder på möjligheter. Enkelhet och tydlighet är viktiga ledord.

Utmaningen att göra Malmö världsbäst på hållbar stadsutveckling kräver att vi är många som arbetar mot gemensamma mål. Vi vet att intresset för miljöfrågorna är stort bland medarbetare, malmöbor, näringsliv, föreningar och andra aktörer och att många är stolta över att bo och verka i en stad som ligger i framkant i dessa frågor. Vi antar utmaningen.

Anders Rubin
kommunalråd (S),
boende- och stadsmiljö

Lari Pitkä-Kangas
kommunalråd (MP),
stadsekologi och konsument

Inledning

I Malmö är vi bra på miljöarbete och har ambitionen att vara en ledande miljöstad. Under flera år har vi framgångsrikt arbetat med att pröva nya miljölösningar, men nu är det dags att gå vidare.

Miljöprogrammet ska fungera som en gemensam utgångspunkt för det fortsatta miljöarbetet i Malmö. Programmets fokus ligger i den ekologiska aspekten av hållbarhetsbegreppets tre delar och tar ansvar för den delen av stadens hållbarhetsarbete. Här läggs också en viktig del av grunden för kommande översiktsplanearbete. De fyra övergripande miljömålen för Malmö stad som presenteras här, pekar ut de områden som kommunen prioriterar på resan mot en hållbar stad. Målen har såväl globala som lokala perspektiv, men även ett tidsperspektiv. De val vi gör nu måste lämna utrymme för framtida generationer att göra sina val.

Mållåret för programmet är 2020, ett årtal som figurerar i miljösammanhang på många håll, både nationellt och internationellt. EU:s mål är att minska utsläppen av växthusgaser med 20 % till 2020¹. Miljömålsrådet och de miljömålsansvariga myndigheterna har vid uppföljning och utvärdering av de nationella kvalitetsmålen betonat att den miljö kvalitet som miljö kvalitetsmålen anger ska vara uppnådd år 2020.

Målen i detta miljöprogram har såväl globala som lokala perspektiv, men även ett tidsperspektiv. De val vi gör nu måste lämna utrymme för framtida generationer att göra sina val.

Primär målgrupp för miljöprogrammet är politiker och tjänstemän i Malmö stad. Förhoppningen är att det också kan fungera som inspiration för både näringsliv och Malmöbor.

Resan mot det hållbara Malmö 2020

Att bygga ett hållbart samhälle är den största utmaning världen har ställts inför. Vår resa mot det hållbara Malmö har redan pågått en tid. Vårt arbete fortsätter och börjar alltså inte från noll. I det redan genomförda arbetet finns en gemensam plattform att utgå ifrån som kan utökas för att vi lättare ska nå resans mål.

Vilka är drivkrafterna? När resan mot det hållbara Malmö 2020 nu tar fart har vi just genomgått omvandlingen från industristad till kunskapsstad. Vi vet att förändring är möjlig. Vi vet att förändring är nödvändig.

Malmö är en attraktiv stad där det finns stort engagemang såväl inom kommunen som hos privata intressenter, och många aktörer är angelägna om fortsatt utveckling. Detta gör Malmö till en stark motor i miljöarbetet. Den kompetens och det intresse som byggts upp ska tas tillvara så att vi kan öka arbetstakten.

Byggandet av hållbara städer är en global överlevnadsfråga. Malmö ligger i framkanten inom hållbar stadsutveckling och kan därigenom bidra till att lyckade exempel på omställning lyfts fram och sprids. Därför är det också viktigt att vi intensifierar och utökar våra satsningar.

Hur ska vi gå tillväga? År 2020 kan vi inte nöja oss med att ha goda exempel att visa upp för besökare. Istället blir framgångsrika pilotförsök standard när hela Malmö utvecklas till en hållbar stad. Samtidigt måste vi fortsätta satsa både ekonomiska och personella resurser på att pröva nya lösningar och tekniker så att Malmö även i framtiden är en föregångare och inspiratör för andra.

För att vi snabbt ska komma framåt i arbetet är det nödvändigt att alla drar åt samma håll samtidigt. Miljöprogrammet ger en gemensam målbild för alla dem som arbetar med framtidens Malmö, inom såväl Malmö stads egen organisation som kommunen som helhet.

Malmö har i sitt hållbarhetsarbete haft omfattande samarbete och utbyte med andra, framför allt europeiska, städer.

Genom att utveckla partnerskap och dialog, inte bara med andra städer utan också med malmöborna, näringsliv, högskola, universitet och andra viktiga aktörer, kan miljöarbetet effektiviseras och utvecklas. Malmö kan på detta sätt även bidra med att sprida egna kunskaper och erfarenheter. Närheten till forskningsfronten är också viktig för att gynna etableringen av nya företag i miljö- och hållbarhetsbranschen.

Vad förändras? År 2020 är Malmö en tätare, grönnare och mer blandad stad. Flexibilitet, multifunktion och yteffektivitet är ledord när staden förtätas. Malmö har ett levande stadsliv där trivsel, trygghet och kvalitet genomsyrar människors vistelsemiljö. Malmöborna har nära till natur med höga biologiska värden.

Den som vill förflytta sig en längre sträcka kommer snabbast fram med hjälp av kollektivtrafiken som, med Citytunnel och annan spårburen trafik, är väl utbyggd såväl inom staden som inom regionen. Inom staden är det enkelt, tryggt och effektivt att gå och cykla.

Övergången till att använda enbart förnyelsebar energi är nästan genomförd i hela Malmö. Energi-effektivisering har skett på bred front inom både offentliga och privata verksamheter.

Utbudet av hållbara varor och tjänster är stort och lättillgängligt. Konsumtionen av materiella ting har minskat. Malmöborna lever ett resurssnålt liv utan att göra avkall på sin livskvalitet.

Malmö har ett starkt varumärke som "den hållbara staden" som lockar besökare, boende och näringsliv. Staden är en attraktiv plats för alla som vill fortsätta driva och utveckla hållbarhetsarbetet.

PROVISORISK
ILLUSTRATION

Sveriges klimatsmartaste stad

År 2020 ska Malmö stads egen organisation vara klimatneutral och år 2030 ska hela Malmö försörjas till 100 % av förnybar energi.

Effektivare användning av energi. Energianvändningen i Malmö ska sänkas med minst 20 procent per person fram till 2020* och med lika mycket till 2030.

Mer förnybar energi. Sol, vind, vatten och biogas ska fasas in och fossila bränslen fasas ut. Malmö stad ska bli självförsörjande med förnybar energi till kommunala byggnader senast 2020. Ambitionen ska vara att så stor andel som möjligt av den energi som används ska vara lokalt producerad.

Omställning av transporter och resvanor. En kraftfull utveckling av eldriven (grön el) spårburen kollektivtrafik och ett utbyggt cykelvägnät ska tillsammans skapa nya förutsättningar för resande lokalt och regionalt. Möjligheterna till omlastning av gods till sjö- och järnväg ska förbättras.

Anpassning till klimatförändringarna. Malmö ska förbereda för till exempel ändrad temperatur, höjd havsyttnivå och ökad nederbörd. Förutseende ger stor miljönytta och lägre kostnader.

*Jämfört med genomsnittlig användning år 2001-2005.

Framtidens stadsmiljö finns i Malmö

Malmö ska år 2020 vara ett levande och ledande kunskaps-, demonstrations- och utvecklingscentrum för hållbar stadsutveckling. De som vistas i Malmö ska uppleva en god stadsmiljö med låga bullernivåer och ren luft.

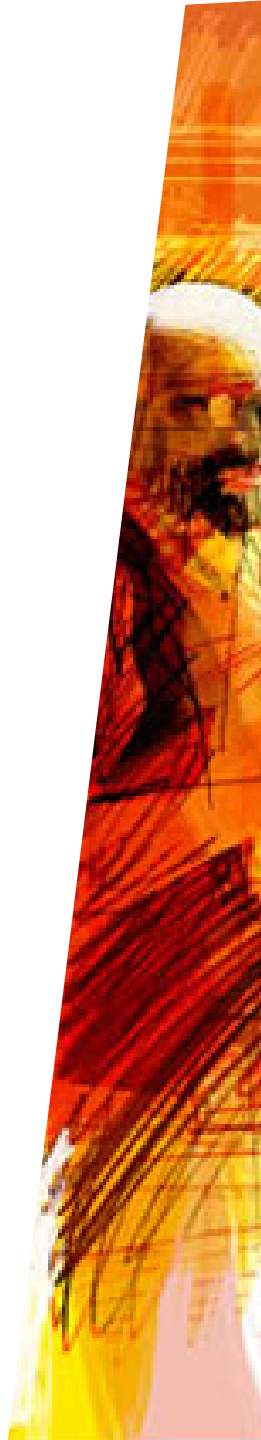
Hållbar stadsutveckling. Malmö har en tätposition när det gäller hållbarhetsfrågor i urbana miljöer och ska fortsätta att utvecklas som motor inom detta område.

Resurserna ska användas smartare. Malmö ska vara en tät och blandad stad där bostäder, grönområden, service och verksamheter ligger nära varandra. Markanvändningen ska bli mer yteffektiv genom att exempelvis gammal industrimark återanvänds.

Staden skall bli renare och tystare. Cykel, gång och kollektivtrafik utgör grunden i transportsystemet och ska tillsammans med utvecklingen av bilpooler ge möjlighet att minska bilberoendet. I Malmö ska trafiksystemet utformas för att minimera luftföroreningar och buller med särskild prioritering av centrala staden.

De gröna och blå kvalitéterna ska utvecklas. Malmös parker, grönområden och vattenmiljöer ska värnas och ha höga rekreativa och biologiska kvalitéer. Stadsmiljön kompletteras med ytterligare grönska och vatten i form av exempelvis vegetationsklädda tak och väggar och öppen dagvattenhantering.

God vistelsemiljö för alla i Malmö. De som bor i Malmö ska ha tillgång till ett boende som är sunt, säkert och tryggt. Alla barn ska ha möjlighet att leka utomhus i hälsosamma och inspirerande miljöer.

PROVISORISK
ILLUSTRATION

PROVISORISK
ILLUSTRATION

Naturtillgångar brukas hållbart

Malmös naturresurser, i form av marken, havet, kalkberggrunden, grundvattnet och den biologiska mångfalden, är värdefulla tillgångar som år 2020 skyddas och brukas på ett hållbart sätt.

Malmö ska växa resurssnålt. Genom att i första hand bygga ut inom staden, på framför gamla verksamhetsområden, utnyttjar vi markresursen i staden samtidigt som vi kan spara på den bördiga åkerjorden och skydda parker och grönområden.

Jordbruket i Malmö ska vara hållbart. Odlingsfria och sprutfria zoner i odlingslandskapet kan gynna biologisk mångfald och minska spridningen av näringsämnen och gifter till vattendragen och grundvattnet. Ytterligare mark ska ställas om till ekologisk produktion.

Vattentillgångarna ska skyddas. Malmö ska år 2020 ha en ledande roll i alla vattenråd som berör kommunen. Grundvattnet har potential som framtida vattenresurs för olika ändamål. Utförseln av näringsämnen och föroreningar till Öresund, via exempelvis de små vattendragen, ska minska.

Malmönaturen ska värnas. Biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas genom skydd och skötsel av naturen. Särskilt viktigt är att ta ansvar för de hotade och sällsynta arter som lever i kommunen. Malmöbornas kunskaper och engagemang för naturen ska öka.

PROVISORISK
ILLUSTRATION

I Malmö är det lätt att göra rätt

År 2020 präglas resursanvändningen av hållbarhet och långsiktighet. Det är enkelt att göra hållbara val av varor, tjänster, resor och avfallshantering för såväl näringslivet, Malmöbon som i Malmö stads organisation.

Hållbar upphandling. Malmö stad ska se över upphandlings- och inköpsrutiner samt den kommunala organisationens förbrukning av resurser. Andelen ekologiska och närproducerade livsmedel som köps in till Malmö stad ska öka.

Användningen av farliga ämnen ska minska. Genom information, samarbete och tillsyn ska farliga ämnen fasas ut ur kretsloppet. Malmö stad ska välja bort varor med sådana ämnen redan vid upphandlingen. Hållbara materialval ska göras inom alla sektorer.

Avfallet ska återvinnas. Utvecklingen med ständigt ökande avfallsmängder måste brytas. Ett effektivt sätt är att minimera uppkomsten av avfall. Systemet för återvinning och avfallssortering ska bli enklare och mer lättåtkomligt.

Malmö – en kunskaps- och innovationsstad. Malmö ska stärka befintliga cleantech-företag och attrahera nya företagsetableringar genom att fortsätta utvecklas som kunskaps- och innovationsstad.

Hållbar konsumtion och livsstil. Det ska vara enkelt för Malmöborna att göra hållbara och giftfria val. Konsumtion och produktion ska vara resurssnålare, smartare och mer inriktad på kvalitet.

Från ord till

Hela Malmö stads organisation har ett gemensamt ansvar för att de mål och intentioner som ställs upp i miljöprogrammet blir verklighet. Samarbetet mellan nämnder, förvaltningar och bolag ska utvecklas så att arbetet sker på ett enkelt och genomtänkt sätt. Vi som verkar i Malmö ska fortsätta att experimentera med nya miljölösningar som kan gagna både oss själva och andra. Vi ska också se till att lyckade försök kan genomföras på bred front och att omvandlingen till hållbar stad syns i hela Malmö.

Varje nämnd har ansvar för att uppfylla de delar av de övergripande miljömålen som berör den egna verksamheten samt att arbeta in mål och åtgärder i sina verksam-

hetsplaner för att åstadkomma detta. Alla nämnder ska förhålla sig till alla övergripande miljömål. Uppföljning av miljöarbetet integreras på så sätt med övrig uppföljning i nämndernas delårsbokslut och årsbokslut och följer därmed den ekonomiska redovisningsstrukturen. Detta kan utgöra basen för ett enkelt miljöledningssystem för hela Malmö stad. Utöver detta kan enskilda förvaltningar och kommunala bolag arbeta med standardiserade miljöledningssystem.

För att säkerställa att det arbete som genomförs leder till att de övergripande miljömålen uppfylls, följs utvecklingen med hjälp av ett antal kvantitativa och kvalitativa nyckeltal som gemensamt tas fram av nämnderna. Miljö-

I handling

nämnden samordnar detta arbete. Nämnderna har ansvar för att ta fram underlag för och rapportera de nyckeltal som har bäring på den egna verksamheten men berör kommunen som helhet (t ex cykelvägnätets längd, areal skyddad naturmark, areal mark som tagits i anspråk för nyexploatering, tungmetallhalter i slam från avloppsreningsverken, andel ekologisk mat i Malmö skolrestauranger).

Nyckeltalen sammanställs av miljönämnden som också ansvarar för att stämma av, rapportera och kommunicera miljöläget i Malmö. Här kan även en koppling och jämförelse göras med de regionala och nationella miljö kvalitetsmålen. Miljönämnden ska ha en ledande, stödjande och sam-

ordnande funktion i arbetet med att genomföra miljöprogrammet.

Målkonflikter i samband med genomförandet av miljöprogrammet ska så långt som möjligt undvikas genom utökat samarbete mellan alla berörda parter. Dialog kring kritiska ämnesområden ska pågå kontinuerligt och långsiktig hållbar utveckling ska vara den gemensamma strävan.

Innehållet i miljöprogrammet ska, på olika sätt, kommuniceras under hela programperioden. Alla nämnder ansvarar för att kommunicera sitt eget miljöarbete.

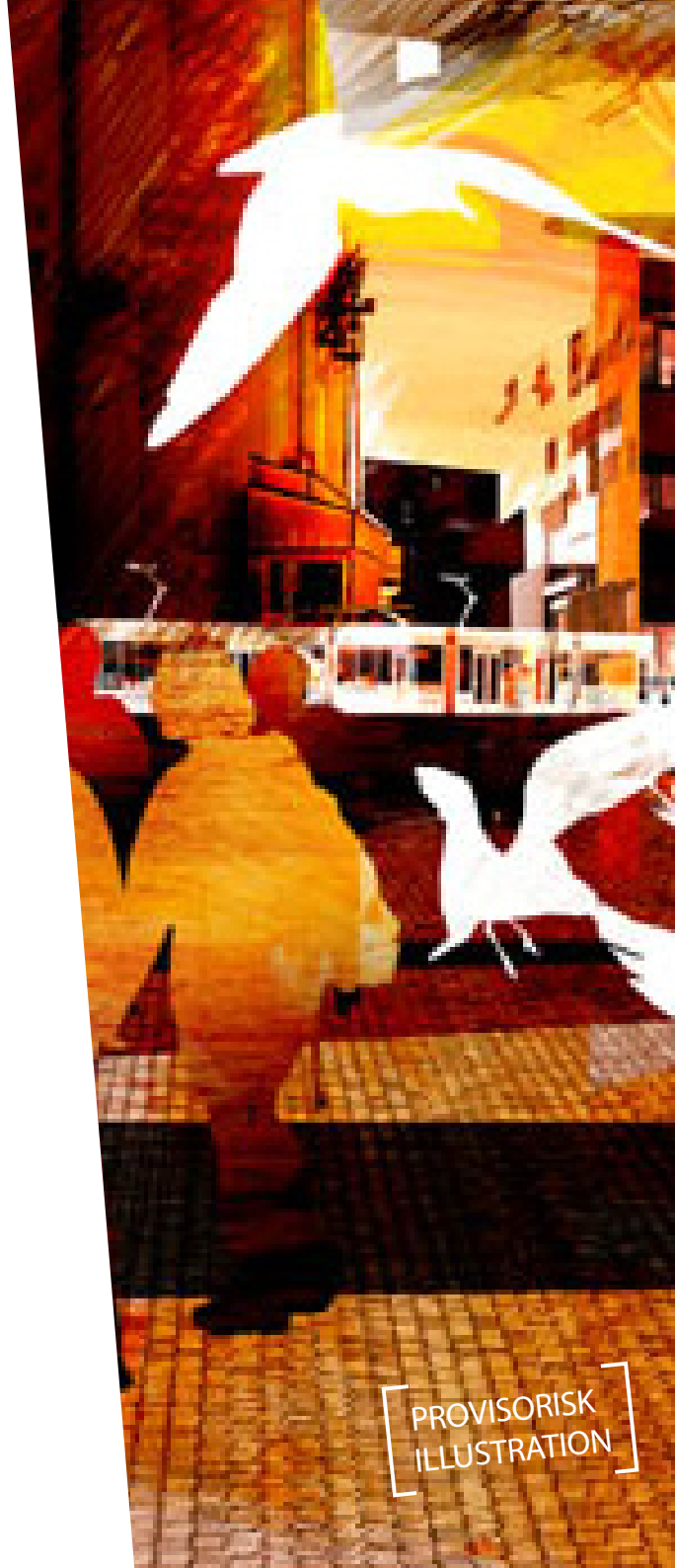

MALMÖ STAD

205 80 Malmö, Telefon 040-34 10 00

E-post: info@malmö.se

www.malmö.se

PROVISORISK
ILLUSTRATION